

Noen av de tilstedeværende hørte sikkert sendingen i TV i går kveld. La meg da begynne med å fortelle at etter sendingen sa de to reporterne at de antok at jeg var noe forbauset over at ikke de i større grad hadde gått inn på økonomisk politikk. Ja, jeg var det, fordi det var dette jeg særlig hadde forberedet meg på, men reporterne sa at de hadde funnet at det ikke var noen vits å stille meg spørsmål på dette området, for de visste at da ville de få svar som de ikke kunne bore videre på. Altså poenget var: - de erkjente at de ikke kunne få kvistet arbeiderpartiet når det gjaldt økonomisk politikk. Jeg synes dette er litt interessant fordi det viser at til tross for at det kan være uenighet om detaljer/mindre nyanser i det økonomiske bilde om hvordan vi burde ha styrt disse årene, så er faktum at vi står med resultater som det er grunn for oss å være fornøyd med.

Det som har skjedd de siste to-tre ukene etter at valgkampen for alvor kom igang, det er at økonomisk politikk virkelig er kommet på dagsorden. Det gjelder prisstigning, konkurranseevne, inntektspolitikk, ja alle sentrale deler av styringen av den økonomiske politikken, samt spørsmålet om hva som er grunnlaget for styrking av velferdssamfunnet, og hvordan vi kan sikre Norge en særstilling når det gjelder sysselsetting, utjevning av levekår osv. i den perioden vi går inn i og hvor vi vet at veksten vil bli lavere.

Denne diskusjonen har dreiet seg om vi hadde kunnet styre norsk økonomi bedre og ført en oljepolitikk som hadde gitt bedre resultater i form av leve- og livsstandard. Jeg skal ikke påstå at det ikke hadde vært mulig å gjøre den enda bedre, men jeg vil hevde at vi har gjort det meget godt.

En viktig side ved hele det spørsmålet er selvfølgelig at vi har greid å holde arbeidskraften sysselsatt.

Vi har knyttet våre menneskelige resurser og samtidig har vi hatt en økonomisk utvikling gjennom 70-årene som vi idag kan være stort sett fornøyd med. I økonomisk vekst over OECD-Europa gjennom 70-årene. I gjennomsnitt har vi hatt en vekst på 4.6% og ser vi bort fra oljen, er veksten 3%. Eksklusive olje, ligger vi altså fremdeles i overkant av andre europeiske OECD-lands vekst, og særlig i de senere år er jo dette ganske tydelig. Når jeg diskuterer dette spørsmålet med opposisjonen så kommer følgende problemstilling inn: - satt noe på spissen. Ja, men dette av vekst som skyldes vekst i offentlig sysselsetting og den veksten er ikke noe verdt!

Men da må jeg stille spørsmålet - hva er grunnlaget for et lands økonomiske utvikling? Hva er grunnlaget for økt velstand, velferd, livsstandard, menneskelig utfoldelse osv.? Hva er det mennesker i dette landet etterspør i 1980? Jo, de etterspør mer service, mer trygghet, mer omsorg. De etterspør offentlig tilbud - og hvorfor gjør de det? Hvorfor har vi et stort tema i norsk politikk - også i disse ukene, - hvordan vi skal få en ytterligere økt standard i vår helse-tjeneste selv om vi ligger på topp i utgangspunktet - ja hva kommer det av? Det kommer av at vi har nådd en levestandard som gjør at svært mange mennesker stiller veldig store krav til en høy sosial standard, til sosial utjevning, til verdens beste tilbud på alle områder. Men da kan det ikke være om å gjøre å skape maksimalt med industriarbeidsplasser og på den måten gjøre det umulig å få folk til en ekspanderende utdannings-, helse- og sosialomsorgssektor og til service forøvrig. Jeg vil gjerne ha sagt dette fordi jeg synes at denne debatten av og til blir rett og slett litt lite innsiktsfull. Det er ikke noe selvstendig poeng å sørge for at flest mulig mennesker arbeider i industrien. For ikke å bli misforstått må jeg tilføye at det er regjeringens politikk å øke norsk konkurransevne, sikre sysselsettingen, sikre industrien et grunnlag, et investeringsnivå, en fremtidsrettet virksomhet osv. som gjør at vi kan opprettholde konkurransevnen også i den tradisjonelle norske nærings- og industrivirksomhet utenom oljesektoren. Dere vet at dette er en del av politikken; det ligger i langtidsprogrammet, i industrimeldingen og denne del av vår politikk har tverrpolitisk tilslutning. Men når visse partier, kanskje mest

ekstremt uttrykt ved noen av småpartiene, sier at nå har man planlagt å bygge ned norsk industri med 30 000 arbeidsplasser i løpet av kommende periode, så er det å sette tingene på hodet. Vi kan velge å opprettholde 400 000 arbeidsplasser i industrien, men vi gjør det i tilfelle med store kostnader. Hvis vi ønsker å bruke oljeressursene, hvis vi ønsker å øke service-tilbud og gi andre tilbud som folk etterspør i dette landet, mener vi at 90 millioner tonn oljeekvivalenter er en rimelig illustrasjon på hvordan vi oppnår optimale forhold i Norge som helhet. Og la meg i den sammenheng også peke på at hvis vi tenker oss at vi legger oss på et langt lavere utvinningstempo enn dette måltallet på 90 millioner tonn, så betyr det kort og godt at det blir ingen utvikling i Nord-Norge og Midt-Norge. Debatten om denne side av saken er kommet litt i skyggen. Vi har jo som målsetting å forsøke å trekke Nord-Norge og Midt-Norge med. Skal vi det og samtidig drive rimelig økonomisk i den søndre del av vår sokkel som vi allerede har startet på, så er det egentlig helt urealistisk å tenke seg å komme under dette måltallet.

Konsumprisindenksen vil jeg også nevne fordi også dette har vært et viktig tema. Prisstigningen i Norge har ligget 1,5% under EOCD-gjennomsnittet i 70-årene, d.v.s. de europeiske OECD-land. Det vil jeg gjerne ha sagt fordi det norske folk må jo ha fått et helt annet inntrykk. Det er klart at hvis vi hadde vært villige til å ta en betydelig arbeidsledighet, så kunne vi ha holdt prissigningen enda lavere. Men hvis vi summerer opp hva vi har greid når det gjelder både prisstigningen og sysselsettingen, så tror jeg ikke det hadde vært mulig å oppnå bedre resultater. Og vi ligger altså, som sagt, 1,5% i gjennomsnitt under OECD-Europa for den siste 8-års perioden.

Vi erkjenner at den prisstigningen vi nå har er det største problem i norsk økonomi. Den har vært særlig sterk det siste året etter at pris- og inntektsstopp ble opphevet. Derfor måtte vi treffe nye pristiltak i begynnelsen av august. De vil ha gunstige virkninger for norsk økonomi

som helhet. Det er selvfølgelig en krevende situasjon som oppstår når tiltakene oppheves. Vi må stille oss slik at vi kan bære med oss fordelene som denne prispakken har gitt oss, inn i 1982. Det vil bl.a. bety et strammere budsjett for 1982, noe vi har varslet om for lengst.

En annen ting som forsåvidt er velkjent, men som det også kan være grunn til å minne om, er at bruttoinvesteringene i prosent av bruttonasjonalproduktet har ligget meget høyt i Norge gjennom 70-årene. De ligger også idag meger høyt sammenlignet med andre land og det mener vi de bør gjøre. Det er et mål og det er også et middel at vi skal ha en høy investeringsaktivitet her i landet.

Foran dette valget får vi på samme måte som i 1965 en oppsummering av de forskjellige borgerlige partiers ulike programmer og ønsker. I juni da langtidsprogrammet ble behandlet hadde vi også lagt frem et langtidsbudsjett som var meget nøktert og gjennomarbeidet. Det gikk an å se hvilken vekst vi la inn i hvert enkelt budsjettområde for de kommende 4 år. Det var derfor alle muligheter for andre partier til å definere både hvordan de ville ha skattenivået totalt og hvilken innsats de ville ha i de ulike budsjettområdene. Det var full mulighet for, og det var det vi ba om, å fortelle hvordan man alternativt ville bruke de samme budsjetttrammene. For det var ingen av de store partiene som hadde sagt at det var mulig å ekspandere offentlige budsjetter utover rammen av det regjeringen hadde lagt opp til. Men de andre partiene kom ikke med et slikt opplegg. Det de isteden gjorde var å skrive inn alle sine ulike ønsker i en såkalt fellesinnstilling og så la man hele budsjettsaken vekk. Man tok ikke på seg den belastning det ville være å fortelle hvor man mente veksten kunne være mindre enn regjeringen hadde lagt opp til, og hvor man mente å få plass til en høyere vekst. Samtidig som man ikke påtok seg de begrensningene det ville være å fortelle hvor man mente man kunne bruke mindre i offentlig sektor, så laget man pakker med skattelettelse.

Summerer man sammen det de enkelte partiene la frem, har vi - jeg bruker nå finansministerens ord - et opplegg til en enorm prisstigning. Når Willoch

konfronteres med dette, svarer han at han går ut i fra at kampen mot inflasjonen også er de to mellompartienes hovedsak. Han regner altså med at når det blir konflikt mellom ønsker om økte offentlige ytelser og lavere skatter til barnefamilier og hva det nå måtte være, vil ønskene forsvinne til fordel for kampen mot inflasjonen.

Vi står her i virkeligheten overfor et stort gap som ikke forklares når det gjelder hva alternativt opplegg kan bety i de kommende år. Vi har etterlyst 12,5 milliarder direkte i lovede skattelettelser. Vi har ikke fått svar på det, bortsett fra at det etterhvert begynner å bli sagt at, vel, skattelettelser må gå over lengre tid og vi må gå skrittvis frem. Det finner sted en viss tilbake-trekning, men samtidig står det i valg-brosjyrer osv. at på 4 år skal man redusere skattene med milliarder. Og dette lar seg faktisk ikke gjøre uten en økende inflasjon.

Nå tror jeg jeg har gitt et bilde av hovedtemaene sånn som de fortoner seg i august måned. Jeg vet at uten-riksministeren skal orientere om utenrikspolitikken bl.a. atomfri soner osv. i morgen, så jeg skal ikke gå inn på det. Men det står selvfølgelig fritt å stille spørsmål på alle områder.

Jeg har lyst til å slutte med å si at det som skjedde i 1965 var et regjeringsskifte som førte til økende offentlige utgifter, økende skattetrykk og det mot-satte av det som da ble markedsført. Jeg tror at vi står overfor noe tilsvarende nå.